הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קט

קט דִּין אֵיךְ יִתְנַהֵג הַיָּחִיד לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ עִם הַצִּבּוּר. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) * [א]הַנִּכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמָצָא (ב) צִבּוּר מִתְפַּלְּלִין, אִם יָכוֹל לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ (ג) שְׁלִיחַ צִבּוּר * לִקְדֻשָּׁה (ד) אוֹ (ה) [א] לְקַדִּישׁ, יִתְפַּלֵּל, (ה) וְהוּא הַדִּין אִמֵּן דְּהָאֵל הַקָּדוֹשׁ וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה דִּינָן כְּקַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה (תוספות (כת: ד״ה מד) והרא״ש (פ״ג סי׳ יח) ומרדכי פרק מי שמתו (סי׳ סה) ותרומת הדשן סימן י״א). וְאִם לָאו, אַל יִתְפַּלֵּל [ב]אִם אֵין הַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת. [ג]וְאִם נִכְנַס (ו) אַחַר קְדֻשָּׁה, אִם יָכוֹל לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ (ז) שְׁלִיחַ צִבּוּר (ח) לְמוֹדִים, יִתְפַּלֵּל, וְאִם לָאו אַל יִתְפַּלֵּל.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] לְקַדִּישׁ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתְבוּ שָׁם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (הו״ד בצרור החיים דיני טעויות בתפילה סי׳ יג) דְּוָקָא בְּמִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל אִם יוֹצֵא לְהִתְפַּלֵּל בָּעֲזָרָה חוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, יִתְפַּלֵּל וְאַל יַמְתִּין. וְאָמַר שֶׁהוֹרָה לוֹ הָרַמְבַּ״ן:

יַמְתִּין עַד אַחַר הַקָּדִישׁ יַעֲבֹר זְמַן תְּפִלָּה אוֹ לֹא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית עִם הַצִּבּוּר, נִרְאֶה לִי דְּיִתְחִיל מִיָּד, דְּמוּטָב לְהִשָּׁתֵל מוּדִים מֵאִתָּם יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן נ״ז (סק״ג) בְּשֵׁם הַבָּאר שֶׁבָּע (סי׳ לא), וְעוֹד דְּמוּדִים אֶפְשָׁר לְשַׁחוֹת בְּאֶמְצָעִיתָן. אִם בָּא סָמוּךְ לְקַדִּישׁ וְאִם יִתְפַּלֵּל תֵּכֶף יִבְטֵל מִלְּקַדִּישׁ וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר קַדִּישׁ לֹא יָכוֹל לוֹמַר קַדֻּשָּׁה וְאִם יִתְחִיל מִיָּד לֹא יָכוֹל לוֹמַר קַדֻּשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים, וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים יְהֵא הַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת, נִרְאֶה לִי דְּיִתְחִיל אַחַר קַדֻּשָּׁה, דְּמוּטָב לוֹמַר קַדֻּשָּׁה עִם הַצִּבּוּר, וְעוֹד דְּמוּדִים אֶפְשָׁר לְשַׁחוֹת בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) לְמוּדִים. וּלְרַמ״א צָרִיךְ לִגְמֹר קֹדֶם אָמֵן שֶׁל

בַּאֵר הֵיטֵב

א (ג) לְקַדִּישׁ. פָּרוּשׁ עַד שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לִיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא. מָרְדְּכַי (פ״ג סי׳ ע) וַאֲגֻדָּה (סי׳ סא). וּמִשְׁמַע דְּיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיַּעֲנֶה יְהֵא שְׁמֵהּ, אֲבָל אָמֵן לֹא יַעֲנֶה כֵּיוָן דְּלֹא נִתְּנוּ עַל מָה יֹאמַר, הֲרֵי אָמֵן יְתוֹמָה. מִי שֶׁבָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת תֵּכֶף אַחַר קְדֻשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים לֹא יָכוֹל לַעֲנוֹת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא אַחַר הַקָּדִישׁ שֶׁאַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר הַקָּדִישׁ יַעֲבֹר זְמַן תְּפִלָּה, יַתְחִיל מִיָּד, דְּמוּטָב לְבַטֵּל מוּדִים מִלְּבַטֵּל אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, וְעוֹד דְּמוּדִים אֶפְשָׁר לְשַׁחוֹת בְּאֶמְצָעִיתָן. [א]וְכֵן (י) עִדִּיף אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מִתְּפִלָּה בְּצִבּוּר, עַל כֵּן אִם בָּא סָמוּךְ לְקַדִּישׁ וְאִם יִתְפַּלֵּל תֵּכֶף יִבְטֵל מִלְּקַדִּישׁ וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים לֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית עִם הַצִּבּוּר, אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא עִדִּיף, וְתֵכֶף אַחַר זֶה יַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אֶפְשָׁר לְשַׁחוֹת בְּאֶמְצָעִיתָן. וְאִם בָּא סָמוּךְ לְקַדִּישׁ וְאִם יִתְפַּלֵּל תֵּכֶף יִבְטֵל מִלְּקַדִּישׁ וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה לֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית עִם הַצִּבּוּר, אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא עִדִּיף, וְתֵכֶף אַחַר זֶה יַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אֶפְשָׁר לְשַׁחוֹת בְּאֶמְצָעִיתָן. וְאִם בָּא סָמוּךְ לְקַדִּישׁ וְאִם יִתְפַּלֵּל תֵּכֶף יִבְטֵל מִלְּקַדִּישׁ וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים, וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה לֹא יוּכַל לוֹמַר קְדֻשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים יְהֵא הַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת, נִרְאֶה לִי דְּיִתְחִיל אַחַר קְדֻשָּׁה, דְּמוּטָב לוֹמַר קְדֻשָּׁה עִם הַצִּבּוּר, וְעוֹד דְּמוּדִים אֶפְשָׁר לְשַׁחוֹת בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) לְמוּדִים. וּלְרַמ״א צָרִיךְ לִגְמֹר קֹדֶם אָמֵן שֶׁל

בְּאוּר הֲלָכָה

א * **הַנִּכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמָצָא צִבּוּר וְכוּ׳. נִסְתַּפְקְתִּי אִם מִדַּרְכּוֹ טִבְעוֹ לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה וְאֵינוֹ יָכוֹל לִסְיֹם עַד קְדֻשָּׁה, אִם מֻתָּר לְהַתְחִיל.** וּמִכְּאן אֵין רְאָיָה לְאִסּוּר, דְּאֶפְשָׁר דְּזֶה לָאו תְּפִלַּת צִבּוּר גְּמוּרָה מִיקָּרֵי, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִתְחִיל עִמָּהֶן בְּשָׁוֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב), אֲבָל אִם מִתְחִיל בְּשָׁוֶה, אֶפְשָׁר כֵּיוָן דְּעִקַּר חֶל עָלָיו הַחִיּוּב לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר וְחִיּוּב עֲנִיַּת הַקְּדֻשָּׁה לָעֵת עַתָּה אֵין עָלָיו, אֵין לוֹ לַחשׁ כְּלָל לְמָה שֶּׁאַחַר כָּךְ לֹא יְהֵא יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְוָה דְּעַכְשָׁיו מִזֶּה, וְגַם דְּאִי יְהֵא אָנוּס וּפְטוּר מִלַּעֲנוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְהָבִיא רְאָיָה לְהֶקֵל מִמֶּה דְּנָקַט הַגְּמָרָא וּמָצָא צִבּוּר מִתְפַּלְּלִין, וְלֹא נָקַט יוֹתֵר רִבּוּתָא אֶת הָעִנְיָן שֶׁצִּיַּרְנוּ, דְּאֶפְשָׁר דְּהַגְּמָרָא מִילְּתָא דְּשָׂכִיחָא נָקַט. וְצָרִיךְ לְעַיֵּן בְּדִין כְּלָלִי אִין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת:

*** לְקַדֻּשָּׁה אוֹ לְקַדִּישׁ. עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״א) דְּקַחֲשִׁיב סֵדֶר הַמְּדֻרָגוֹת אֵיזֶה עֲדִיף מֵחֲבֵרוֹ, וְנִפְקָא מִינָּהּ לְעִנְיָן אִם שׁוֹמֵעַ שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת בִּשְׁתֵּי מְנִינִים אֵיזֶה מֵהֶם קוֹדֶם, אוֹ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן שָׁם אֶת סִדְרָם כָּךְ. אֲמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא דְּקַדִּישׁ עֲדִיף מִקְּדֻשָּׁה, וּקְדֻשָּׁה עֲדִיף מִמּוּדִים, וּמוּדִים וְגַם בָּרְכוּ עֲדִיף מִשְּׁתֵּי אֲמֵנִים הֵיינוּ דְּהָאֵל הַקָּדוֹשׁ וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וְאִלּוּ הָאֲמֵנִים עֲדִיפֵי מֵאֲחֵרִים. אַךְ שֶׁהוּא מִסְתַּפֵּק שָׁם לְעִנְיָן מוּדִים וּבָרְכוּ אֵיזֶה עֲדִיף וּמְצַדֵּד שָׁם דְּמוּדִים עֲדִיף, [וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין אם איחר וכו׳ סי״א) כָּתַב דִּלְמַעְמִים בָּרְכוּ עֲדִיף מִמּוּדִים, וְהָא לְעִנְיָן מוּדִים יָכוֹל לְכַוֵּן לְהַגִּיעַ בְּאֶמְצַע בְּרָכָה וְלִשְׁתּוֹק, עַיֵּן שָׁם]. עוֹד כָּתַב שָׁם דַּעֲנִיַּת שְׁתֵּי אֲמֵנִים אֵלּוּ עֲדִיף מִתְּפִלָּה בְּצִבּוּר, דְּהָרֵי בְּחִנָּן אוֹתוֹ מִלְּהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר בְּשָׁבִיל עֲנִיַּת הָאֲמֵנִים אֵלּוּ, [אַךְ שֶׁכָּתַב שָׁם בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (סק״ב) דְּצִבּוּר זֶה גָּרַע בְּמִקְצָת מֵאֲחֵרִינִי מִשּׁוּם דְּבָא בְּאֶמְצַע]. וּמִסְּתָמָא גְּאֵלָה לְתְפִלָּה בִּשְׁחֲרִית עֲדִיף אֲפִלּוּ מֵאֲמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּה, וְתַדַּע שֶׁהֲרֵי אֵין לַעֲנוֹת קְדִישׁ וּקְדֻשָּׁה בֵּין גְּאֵלָה לְתְפִלָּה** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ס״ו סָעִיף ט׳. **וְאִם נִזְדַּמֵּן לוֹ לַעֲנוֹת מוּדִים אַחַר שֶׁאָמַר גְּאֵל יִשְׂרָאֵל, יִשְׁחֶה וְלֹא יֹאמַר כְּלוּם. וּבַלַּיְלָה עֲדִיף אֲפִלּוּ תְּפִלָּה בְּצִבּוּר מִסְּמִיכַת גְּאֵלָה לְתְפִלָּה** וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רל״ו בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ג׳:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **הַנִּכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת.** וְאִם (ו) רוֹצֶה לָצֵאת לְהִתְפַּלֵּל בָּעֲזָרָה חוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, מִתְפַּלֵּל וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין: (ב) **צִבּוּר מִתְפַּלְּלִין וְכוּ׳.** זֶה הַסָּעִיף מֵרֵי בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, וְהוּא הַדִּין (ג) בְּשַׁחֲרִית אִם הָיָה עוֹמֵד בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּבֵרְכוֹתֶיהָ בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר [עַד אֱלֹהַי נְצֹר] קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לְקַדֻּשָּׁה, יִתְפַּלֵּל, וְאִם לָאו אַל יִתְפַּלֵּל, רַק יַמְתִּין בְּשִׁירָה חֲדָשָׁה, וְעַיֵּן מַה שֶּׁנִּכְתֹּב לְקַמָּן (ס״ק יד) בְּשֵׁם הַחַיֵּי אָדָם (כלל יט סק״ח) בְּעִנְיָן זֶה: (ג) **שְׁלִיחַ צִבּוּר לְקַדֻּשָּׁה.** (ד) דְּקַדֻּשָּׁה אָסוּר לוֹמַר בְּיָחִיד וְכֵן קַדִּישׁ, וּמוֹדִים טַעֲמָהּ דְּצָרִיךְ לִשְׁחוֹת עִם הַקָּהָל שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִרְאֶה כְּכוֹפֵר כְּמִי שֶׁהַצִּבּוּר מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ: (ד) **אוֹ לְקַדִּישׁ.** לְכְאוֹרָה כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לוֹמַר תְּפִלָּתוֹ קֹדֶם שֶׁאַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, יֵשׁ לוֹמַר (ה) דְּמֵרֵי בְּמַעֲרִיב דְּלִיכָּא קְדֻשָּׁה. אִי נַמִי מֵרֵי (ה) שֶׁכְּבָר שָׁמַע קְדֻשָּׁה, דְּמִשּׁוּם קְדֻשָּׁה לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַמְתִּין וּכְמוֹ שֶׁנִּכְתֹּב לְקַמָּן (סק״ה), דְּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לוֹמַר קֹדֶם קְדִישׁ שֶׁאַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, (ו) וְהֵינוּ שֶׁיִּגְמֹר עַל כָּל פָּנִים קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לִיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, וְלֹא יַעֲנֶה אָמֵן אֲז רַק יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בִּלְבָד, מִטַּעַם דְּכֵיוָן דְּלֹא מִתְכַּוֵּן אֲז עַל מָה לוֹמַר הָאָמֵן מִקְרֵי אָמֵן יְתוֹמָה, (ז) וְאִם נוֹתֵן לִבּוֹ וְיוֹדֵעַ אֲז עַל מָה עוֹנֶה הָאָמֵן רַשַּׁאי. וְדַע (ח) דְּאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא עָדִיף מִקְּדֻשָּׁה, עַל כֵּן אִם בָּא סָמוּךְ לְקְדֻשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה לֹא יִגְמֹר תְּפִלָּתוֹ עַד אַחַר קַדִּישׁ, וּלְהַמְתִּין עַד אַחַר קַדִּישׁ אֵינוֹ יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁזְּמַן תְּפִלָּה עוֹבֵר, טוֹב שֶׁיַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל קֹדֶם קְדֻשָּׁה וְיִהְיֶה יוֹכֵל לְקַדֵּשׁ וּלְקַדֵּשׁ, וְאִם לָאו יִתְפַּלֵּל מִיָּד לֹא יוּכַל לֵאמַר קְדֻשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה לֹא יְהֵא יוּכַל לֵאמַר מוּדִים עִם הַצִּבּוּר, וּלְהַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים אֵינוֹ יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁזְּמַן תְּפִלָּה עוֹבֵר, טוֹב שֶׁיַּתְחִיל מִיָּד לֹא יוּכַל לֵאמַר קְדֻשָּׁה וְאִם יַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים לֹא יְהֵא יוּכַל לֵאמַר מוּדִים עִם הַצִּבּוּר, וּלְהַמְתִּין עַד אַחַר מוּדִים אֵינוֹ יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁזְּמַן תְּפִלָּה עוֹבֵר. וּבְכָל זֶה לֹא שָׁנִינוּ כְּלוּם אֶלָּא לְמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַתְחִיל מִיָּד וְלִגְמֹר קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לִקְדֻשָּׁה אוֹ לְקַדִּישׁ, אֲבָל מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַתְחִיל מִיָּד וְלִגְמֹר קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לִקְדֻשָּׁה אוֹ לְקַדִּישׁ, אַף עַל פִּי שֶׁיָּכוֹל לְהַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה וְאַחַר מוּדִים וְיִהְיֶה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, מִכָּל מָקוֹם יִתְפַּלֵּל מִיָּד וְלֹא יַמְתִּין, מִפְּנֵי שֶׁאֵין יוֹדְעִין אִם יִהְיֶה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר אִם לָאו, וְאִם לֹא יִתְפַּלֵּל מִיָּד וְיַמְתִּין עַד אַחַר קְדֻשָּׁה אוֹ עַד אַחַר מוּדִים וְיִהְיֶה אָנוּס וְלֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, הֲרֵי הוּא מִתְפַּלֵּל בְּיָחִיד וְאָבַד לוֹ תִּקּוּן תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, וְכֵן הַדִּין בְּכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״א) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (הו״ד בצרור החיים דיני טעויות בתפילה סי׳ יג): (ב) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דין אם איחר וכו׳ סי״ב): (ג) ט״ז (סק״א): (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ה) מָחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״א): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ז) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): (ח) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן נ״ז (סק״א): (ט) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן זֶה (סק״ב): (י) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): (יא) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם סי״ה): (יב) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם סי״ה): (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם סי״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (טו) בַּ״ח (סי״ב) וּפְרִישָׁה (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (טז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב: אם בא סמוך לקדיש ואם יתפלל תיכף יבטל אמן יהא שמיה רבא ואם ימתין עד אחר קדיש לא יוכל להתפלל ערבית עם הצבור מוטב להתפלל עם הצבור. **ב]** וכן כתב בשו״ע הרב (ס״א).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וְהוּא הַדִּין אִם יָכֹל לְהַגִּיעַ לְמוֹדִים אוֹ לְאַחַת מֵהַבְּרָכוֹת (ח) שֶׁשּׁוֹחִים בָּהֶם כְּשֶׁמַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לְמוֹדִים, יִתְפַּלֵּל. וְאִם צָרִיךְ לְהַתְחִיל (ט) כְּדֵי לִסְמֹךְ גְּאֻלָּה (נ) לִתְפִלָּה, וְנִזְדַּמֵּן לוֹ שֶׁמַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לְמוֹדִים כְּשֶׁהוּא בְּאֶמְצַע (בְּאֶמְצָעָהּ), (ל) (י) יִשְׁהֶה עִמּוֹ, אֲבָל אִם הוּא בִּתְחִלָּתָהּ אוֹ בְּסוֹפָהּ, לֹא יִשְׁהֶה, שֶׁאֵין שׁוֹהִין בִּתְחִלַּת בְּרָכָה אוֹ בְּסוֹפָהּ אֶלָּא בְּאֶבוֹת וּבְהוֹדָאָה: **ב** *[ד]אִם מַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל עִם שְׁלִיחַ צִבּוּר, כְּשֶׁמַּגִּיעַ עִם שְׁלִיחַ צִבּוּר לְנַקְדִּישָׁךְ יֹאמַר עִמּוֹ מִלָּה (ה) בְּמִלָּה כָּל הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר, וְכֵן יֹאמַר עִמּוֹ (יא) מִלָּה בְּמִלָּה (יב) [ה]בְּרֹכַת הָאֵל הַקָּדוֹשׁ וּבֵרַכְתָּ שׁוֹמֵעַ (ו) תְּפִלָּה. (יג) וְגַם יְכַוֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לְמוֹדִים יַגִּיעַ גַּם הוּא לְמוֹדִים אוֹ לְהַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁהֶה עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּמוֹדִים. הַגָּהּ: (יד) *אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לֹא (ו) [ז] יַתְחִיל עַד אַחַר שֶׁאָמַר קְדֻשָּׁה וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ, אֶלָּא שֶׁאִם הֶצְרֵךְ לְהַתְחִיל מִכֹּחַ שֶׁהַשָּׁעָה עוֹטֶרֶת אוֹ כְּדֵי לִסְמֹךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, דִּינָא הָכִי (טור ודברי עצמו): **ג** [ו]יָחִיד הָעוֹמֵד בִּתְפִלָּה וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לִמְקוֹם קְדֻשָּׁה הָיוּ הַצִּבּוּר אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה (ח) (טו) דִּסְדְרָא, אֵינוֹ אוֹמֵר קָדוֹשׁ עִמָּהֶם * שֶׁאֵין הַקְּדֻשּׁוֹת שָׁווֹת. וְנִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין אִם הָיוּ הַצִּבּוּר אוֹמְרִים (ט) (טז) כָּתָר, שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר עִמָּהֶם קָדוֹשׁ אֶלָּא יִשְׁתֹּק וִיכַוֵּן לְמַה שֶּׁאוֹמְרִים דִּשְׁמַיָּא כְּעוֹנָה. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דִּקְדֻשַּׁת כָּתָר דְּהֵינוּ קְדֻשַּׁת מוּסָף וְהַיָּחִיד מִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית, יוֹכַל (יז) לוֹמַר עִמָּהֶם, דִּשְׁנֵיהֶם קְדֻשַּׁת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וּקְדֻשָּׁתָן שָׁוָה, וְכֵן נִרְאֶה לִי עִקָּר (וְלֹא פְלִיג רַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"ם סי' קנח) אַהַגָּאוֹנִים שֶׁהֵבִיא בֵּית יוֹסֵף (ד"ה מצאתי)):

ד הַרְמַב"ם פֶּרֶק י' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (הט"ז).
ה תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן י"א. ו תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' קנח).

בְּאֵר הַיטֵב

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וְאִם לְאוֹ לֹא יַתְחִיל עַד אַחַר מוֹדִים. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (ג) לְתִפְלָּה. פֵּרוּשׁ שֶׁשָּׁעָה וְאָמַר עַד גְּאַל יִשְׂרָאֵל, דִּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהַמְתִּין בְּשִׁירָה חֲדָשָׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב לְעֵיל סִימָן ס"ו (ס"ט): (ד) יִשְׁהֶה עִמּוֹ. וּלְכַתְּחִלָּה לֹא יַתְחִיל אַדַּעְתָּא לִשְׁהוֹת בְּאֶמְצָעָן, דְּשָׁמָא יִשְׁכַּח מִלְּשׁוֹת כֵּיוָן שֶׁאֵין מְחֻיָּב שָׁם לִשְׁהוֹת. דְּרָכֵי מֹשֶׁה (סי' קיג אות א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): יִתְפַּלֵּל בִּפְנֵי עַצְמוֹ אִם יָכוֹל לִסְיֵם קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לִסְיוּם שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. כֵּן מַשְׁמַע בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' יא) וְרֵ"ל חֲבִיב (שו"ת מהרלב"ח סי' טו). וּבְתַעֲנִית צִבּוּר לֹא יֹאמַר עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עֲנֵנוּ בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֶלָּא בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה כְּיָחִיד. מַשֶּׁה (סי' תשנה) וּמַהֲרִי"ל (בשו"ת החדשות סי' נו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): (ו) תְּפִלָּה. פֵּרוּשׁ שֶׁיְּכַוְּנוּ שְׁיָּסִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת אֵלּוּ עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): (ז) יַתְחִיל כו'. הַגָּהּ זוֹ מִקּוֹמָהּ (*) בְּסָעִיף ב' אַחַר 'עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר' כו'. וְהַגָּהּ וְהוּא הַדִּין 'אֱמֶת דְּהָאֵל הַקָּדוֹשׁ וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה' מִקּוֹמָהּ [בְּתוֹלֶת סָעִיף א']. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין לְבָרְכוּ. דְּהָא אֵין הַיָּחִיד אוֹמֵר בָּרְכוּ. וְאִם כִּבֵּר שָׁמַע קְדֻשָּׁה אוֹ בָּרְכוּ אוֹ יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׁמַע אַחַר כָּךְ, אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין. מֵיהוּ לְקַדֵּישׁ צָרִיךְ לְהַמְתִּין דְּהָא אֵין לוֹ קְצָבָה, וְאֶפְשָׁר דְּהַקְּדִישִׁים מַעֲלֶינוּ וְאֵילֶךְ אֵינוֹ בִּכְלָל זֶה. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **ג** (מ) דִּסְדְרָא. הַיְינוּ בּוּבָא לְצִיּוֹן. וְהוּא הַדִּין קְדֻשַּׁת יוֹצֵר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (ט) כָּתָר. פֵּרוּשׁ שֶׁהַצִּבּוּר אוֹמְרִים קְדֻשַּׁת מוּסָף וְהוּא מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת יוֹצֵר, נְמִי אֵינוֹ אוֹמֵר עִמָּהֶם. זֶהוּ דַּעַת הַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁסְּבִירָא לֵיהּ דְּהָרַשְׁבָּ"א חוֹלֵק עַל הַגְּאוֹנִים. וְהָרַמ"א סְבִירָא לֵיהּ דְּהָרַשְׁבָּ"א לֹא אָמַר אֶלָּא בְּקְדֻשָּׁה דִּסְדְרָא, שֶׁהוּא רַק סִפּוּר אֵיךְ מַלְאָכִים מְקַדִּישִׁין, אֲבָל בִּשְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת מַעֲנִין אֶחָד כְּגוֹן שֶׁל שַׁחֲרִית וְשֶׁל מוּסָף, אֶפְשָׁר דְּמוֹדֶה לְדִבְרֵי הַגְּאוֹנִים, לְכָךְ וְשֶׁל מוּסָף אֶפְשָׁר דְּמוֹדֶה לְדִבְרֵי הַגְּאוֹנִים, לְכָךְ אֵין לְדַחוֹת דִּבְרֵיהֶם. וְכֵן פָּסַק הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"י) שֶׁאֵין לָזוּז מִזֶּה: (יז) לוֹמַר עִמָּהֶם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב (ז) יַתְחִיל. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכֵן הוּא בְּמָגֵנִי אֶרֶץ לְפָנֵינוּ, רַק שֶׁהַפְּרִי חָדָשׁ (ס"א) הָיָה לוֹ הַנַּסְתָּא הַמֻּטְעֶית וְתָמַהּ עַל זֶה, עַיֵּן שָׁם:

ב (ה) בְּמִלָּה. פֵּרוּשׁ שֶׁיֹּאמַר עִמּוֹ נְקַדֵּשׁ, לְדוֹר וָדוֹר כו' עַד הָאֵל הַקָּדוֹשׁ, וְאַחַר כָּךְ אִם רָצָה יִתְפַּלֵּל בִּפְנֵי עַצְמוֹ אִם יָכוֹל לְסַיֵּם קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לִסְיוּם שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. כֵּן מַשְׁמַע בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' יא) וְרֵ"ל חֲבִיב (שו"ת מהרלב"ח סי' טו). וּבְתַעֲנִית צִבּוּר לֹא יֹאמַר עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עֲנֵנוּ בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֶלָּא בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה כְּיָחִיד. מַשֶּׁה (סי' תשנה) וּמַהֲרִי"ל (בשו"ת החדשות סי' נו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): (ו) תְּפִלָּה. פֵּרוּשׁ שֶׁיְּכַוְּנוּ שְׁיָּסִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת אֵלּוּ עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): (ז) יַתְחִיל כו'. הַגָּהּ זוֹ מִקּוֹמָהּ (*) בְּסָעִיף ב' אַחַר 'עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר' כו'. וְהַגָּהּ וְהוּא הַדִּין 'אֱמֶת דְּהָאֵל הַקָּדוֹשׁ וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה' מִקּוֹמָהּ [בְּתוֹלֶת סָעִיף א']. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין לְבָרְכוּ. דְּהָא אֵין הַיָּחִיד אוֹמֵר בָּרְכוּ. וְאִם כִּבֵּר שָׁמַע קְדֻשָּׁה אוֹ בָּרְכוּ אוֹ יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׁמַע אַחַר כָּךְ, אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין. מֵיהוּ לְקַדֵּישׁ צָרִיךְ לְהַמְתִּין דְּהָא אֵין לוֹ קְצָבָה, וְאֶפְשָׁר דְּהַקְּדִישִׁים מַעֲלֶינוּ וְאֵילֶךְ אֵינוֹ בִּכְלָל זֶה. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **ג** (מ) דִּסְדְרָא. הַיְינוּ בּוּבָא לְצִיּוֹן. וְהוּא הַדִּין קְדֻשַּׁת יוֹצֵר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (ט) כָּתָר. פֵּרוּשׁ שֶׁהַצִּבּוּר אוֹמְרִים קְדֻשַּׁת מוּסָף וְהוּא מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת יוֹצֵר, נְמִי אֵינוֹ אוֹמֵר עִמָּהֶם. זֶהוּ דַּעַת הַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁסְּבִירָא לֵיהּ דְּהָרַשְׁבָּ"א חוֹלֵק עַל הַגְּאוֹנִים. וְהָרַמ"א סְבִירָא לֵיהּ דְּהָרַשְׁבָּ"א לֹא אָמַר אֶלָּא בְּקְדֻשָּׁה דִּסְדְרָא, שֶׁהוּא רַק סִפּוּר אֵיךְ מַלְאָכִים מְקַדִּישִׁין, אֲבָל בִּשְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת מַעֲנִין אֶחָד כְּגוֹן שֶׁל שַׁחֲרִית וְשֶׁל מוּסָף, אֶפְשָׁר דְּמוֹדֶה לְדִבְרֵי הַגְּאוֹנִים, לְכָךְ אֵין לְדַחוֹת דִּבְרֵיהֶם. וְכֵן פָּסַק הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"י) שֶׁאֵין לָזוּז מִזֶּה: (יז) לוֹמַר עִמָּהֶם.

(*) כְּמוֹ שֶׁנִּדְפַּס לְפָנֵינוּ, וּבְיָמֵי הַבַּאי הַיטֵב הָיְתָה כְּתוּבָה בְּסָעִיף א' אַחַר תֵּבַת 'לְקַדֵּישׁ יִתְפַּלֵּל'.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּבִרְכַת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּשָׁוֶה, וְאִם לְאוֹ לֹא יַתְחִיל עַד מוֹדִים. וְכֵן הֶעְתִּיקוּ (ח) הָאַחֲרוֹנִים לְדִינָא: (ח) שֶׁשּׁוֹחִים בָּהֶם וְכו'. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָכוֹל לוֹמַר מוֹדִים דְּרַבָּנָן שֶׁהַצִּבּוּר אוֹמְרִים, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹחֶה עִמָּהֶם, (יט) וְזֶה מֻתָּר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה, אַף יְצִמְצֵם שֶׁבִּרְכַת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה יֹאמַר עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּשָׁוֶה וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף ב'. (ט) כְּדֵי לִסְמֹךְ. פֵּרוּשׁ (יט) שֶׁתֶּעָה וְאָמַר עַד גְּאַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּפְסִילָא מְחַיֵּב לְהַסְמִיךְ לָהּ הַתְּפִלָּה מִיָּד. וְהוּא הַדִּין אִם מִצַּד שֶׁהַשָּׁעָה עוֹטֶרֶת מְחַיֵּב לַעֲמֹד תֵּכֶף לְהִתְפַּלֵּל, דְּאִי לָאו הָכִי צָרִיךְ לְכַתְּחִלָּה לְהַמְתִּין מְשׁוּם קְדֻשָּׁה בְּשִׁירָה חֲדָשָׁה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ס"ו סָעִיף ט': (י) יִשְׁהֶה עִמּוֹ. וְאֵינוֹ אוֹמֵר אָז מוֹדִים, וְהַשְּׁחִיָּה הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְא נִרְאֶה כְּכֹפֵר בְּמִי שֶׁהַצִּבּוּר מְשַׁתַּחֲוִים לוֹ. (כ) וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵינוֹ מַכִּרָּח לוֹ לְהַתְחִיל מִיָּד, לֹא הֻתַּר לוֹ לְהַתְחִיל הַתְּפִלָּה עַל דַּעַת שֶׁיִּשְׁהֶה בְּאֶמְצַע הַבְּרוּכוֹת, אַף דְּמֻתָּר לִשְׁהוֹת בְּאֶמְצַע כָּל הַבְּרָכוֹת וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קי"ג (ס"א), מִשּׁוּם דְּשָׁמָא יִשְׁכַּח מִלִּשְׁהוֹת כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב שָׁם לִשְׁהוֹת בְּלָאו הָכִי, וְאִם יִתֵּן לִבּוֹ לָזֶה (כא) יִשְׁהֶה וְלֹא יִכָּנֵס בִּתְפִלָּתוֹ: **ב** (יא) מִלָּה בְּמִלָּה. פֵּרוּשׁ (כב) שֶׁיֹּאמַר עִמּוֹ נְקַדֵּשׁ, לְדוֹר וָדוֹר וְכו' עַד הָאֵל הַקָּדוֹשׁ, וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל בִּפְנֵי עַצְמוֹ אִם יוּכַל לְסַיֵּם קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לִסְיוּם שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. וּבְתַעֲנִית צִבּוּר לֹא יֹאמַר עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עֲנֵנוּ בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּמִנְחָה, אֶלָּא בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה כְּיָחִיד: (יב) בְּרֹכַת הָאֵל וְכו'. (כג) יְכַוֵּן בְּשִׁתֵּי הַבְּרָכוֹת אֵלּוּ לְסַיֵּם עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּיַחַד, וְאָז אֵין צָרִיךְ תּוּ לְעַנִּית אֵלּוּ הָאֲמָנִים, כְּמוֹ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בַּעֲצָמוֹ: (יג) וְגַם יְכַוֵּן וְכו'. עַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י"א. וּבְסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ט) כָּתַב דְּטוֹב יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל מִלָּה בְּמִלָּה לְקַיֵּם שְׁחִיָּה וַאֲמָנִים, מִשְּׁיְמַהֵר לְהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁלֹּא יַגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר לְמוֹדִים, וְכֵן מַשְׁמַע בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט): (יד) אֲבָל לְכַתְּחִלָּה וְכו'. וּבְסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (שם) הָאֲרִיךְ מִכָּמָּה פּוֹסְקִים [א]דַּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה מֻתָּר לְהַתְחִיל עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּשָׁוֶה, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל יט ס"ח) שֶׁמִּשְׁמַע מִנַּהּ דְּעַל כָּל פָּנִים בְּשַׁחֲרִית בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַקֵּל בָּזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהַמְתִּין כָּל כָּךְ בְּשִׁירָה חֲדָשָׁה, עַיֵּן שָׁם. וַאֲפִלּוּ בְּמִנְחָה יֵשׁ לְהַקֵּל בָּזֶה עַל יְדֵי צָרְךָ קָצַת, כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"א). וּכְעֵין זֶה כָּתַב בְּסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק יא) וָזֶה לְשׁוֹנוֹ, מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹכֵל לְשַׁעֵר עִמּוֹ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לְמוֹדִים אִם יַתְחִיל אַחַר קְדֻשָּׁה וְשָׁמָא יִתְבַּלְבֵּל עַל יְדֵי זֶה, יָכוֹל לְהַתְחִיל עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְיֹאמַר עִמּוֹ הַקְּדֻשָּׁה וְכָל הַתְּפִלָּה מִלָּה בְּמִלָּה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **ג** (טו) דִּסְדְרָא. הַיְינוּ בּ'בָּא לְצִיּוֹן', (כד) וְהוּא הַדִּין קְדֻשַּׁת יוֹצֵר: (טז) כָּתָר. הַיְינוּ לִבְנֵי סְפָרַד, וּלְמִנְהַג אַשְׁכְּנַז הוּא נַעֲרִיצְךָ. וְטַעַם הַמַּחֲבֵר הוּא מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ עוֹמֵד עִמָּהֶם בְּעֶנְיָן אֶחָד, שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּמוּסָף וְהוּא עוֹמֵד בְּשַׁחֲרִית, לֹא עָדִיף דָּבָר זֶה מֵאִם הֵם הָיוּ עוֹמְדִים אָז בְּקְדֻשָּׁה דִּסְדְרָא, וְאַף עַל גַּב דְּהַגְּאוֹנִים כָּתְבוּ בְּהֶדְיָא דִּמְצַטָּרֵךְ עִמָּהֶם, סְבִירָא לֵיהּ לְהַמַּחֲבֵר דְּהָרַשְׁבָּ"א דִּכְתַב יְחִיד הָעוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְכוּ' פְּלִיג עֲלֵיהֶם. (כה) אֲבָל הָרַמ"א בַּהַגָּהּ סְבִירָא לֵיהּ דְּהָרַשְׁבָּ"א לֹא אָמַר אֶלָּא בְּקְדֻשָּׁה דִּסְדְרָא, שֶׁהוּא רַק סִפּוּר אֵיךְ מַלְאָכִים מְקַדִּישִׁין, אֲבָל בִּשְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת מַעֲנִין אֶחָד כְּגוֹן שֶׁל שַׁחֲרִית וְשֶׁל מוּסָף, אֶפְשָׁר דְּמוֹדֶה לְדִבְרֵי הַגְּאוֹנִים, לְכָךְ אֵין לְדַחוֹת דִּבְרֵיהֶם. וְכֵן פָּסַק הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"י) שֶׁאֵין לָזוּז מִזֶּה: (יז) לוֹמַר עִמָּהֶם.

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * אִם מַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וְכו'. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י"ד בְּשֵׁם אֵלִיָּה רַבָּה דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּזֶה מַתִּיר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה, אַךְ אִם עָמַד לְהִתְפַּלֵּל מִקֹּדֶם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וּמִתּוֹךְ כַּוָּנָתוֹ הַמְּרֻבָּה אוֹ מֵאֵיזֶה סִבָּה הִגִּיעַ לִקְדֻשָּׁה עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, אוֹ לְהֶפֶךְ שֶׁהִתְחִיל אַחַר שֶׁהִתְחִיל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וּמַחֲמַת שֶׁהָאֱרִיךְ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הִגִּיעַ לִקְדֻשָּׁה, מַשְׁמַע מִינַּהּ שָׁם דְּזֶה גַּם לְדִידֵיהּ אֵינוֹ מַתִּיר רַק דִּיֵּעָבֵד. וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁאֵין לוֹ עֵצָה אַחֶרֶת לִשְׁמִיעַת הַקְּדֻשָּׁה:

* אֲבָל לְכַתְּחִלָּה וְכו'. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) שֶׁתַּעֲשֶׂה דְּצָרִיךְ לִשְׁתֹּק וְלִשְׁמֹעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּרֵישׁ סִימָן קכ"ה (ס"א), רְצוֹנוֹ לוֹמַר וְאִיךְ יֹאמַר בְּעֶצְמוֹ נְקַדֵּשׁ. וּלְפִי זֶה לְדִידָן דְּנַהֲגִינַן כְּלָאו הָכִי דְּהַשְׁ"ז (סק"א) לְקַמָּן בְּסִימָן קכ"ה לֹאמַר נְקַדֵּשׁ, אִם כֵּן תּוּ לֹא שַׁיָּךְ לְהַחְמִיר בָּזֶה, אַךְ בְּאֶמֶת עִקַּר הַדִּין דִּלְא כְּשַׁ"ז כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (סק"ב):

ג * שֶׁאֵין הַקְּדֻשּׁוֹת שָׁווֹת. מִשְׁמַע דְּכִלְא זֶה הָיָה אוֹמֵר עִמָּהֶם 'קָדוֹשׁ' אַף עַל פִּי שֶׁעַד עַתָּה לֹא הִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה שָׁלּוּ עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּשָׁוֶה, וּמִכָּאן אַתָּה לָמֵד לְמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בְּסָעִיף ב' (ד"ה אם), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"ה):

*) שער הציון כ"א וכ"ב כנראה התחלפו כי דין זה שמא יטרד ולא יכוון נמצא בפר"ח ולא במג"א ודין שיאמר עמו נמצא במג"א סק"ז ולא נמצא בפר"ח.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

קי הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ וּפוֹעֲלִים מַה יִתְפַּלְלוּ, וְסֵדֶר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ וּבֵית הַמִּדְרָשׁ. וּבוֹ ח׳ סְעִיפִים:

א טור. ב ברכות כ״ח (ע״ב) וכ״ט (ע״א). ג שם ט״ז (ע״א). ד הַגָּהַת מֵימוֹנִי פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (אות ט). ה בְּרָכוֹת כ״ט (ע״ב) ול׳ (ע״א). ו הַרְמַב״ם פֶּרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (הי״ט). ז בְּרָכוֹת כ״ט (ע״ב) ול׳ (ע״א).

א (א) [א]**בְּשָׁעַת** (ו) **הַדְּחָק, כְּגוֹן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ אוֹ שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁהוּא טָרוּד, (ב)** וְיָרֵא (ג) **שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ * אוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה תְּפִלָּה אֲרֻכָּה, [ב]מִתְפַּלֵּל אַחַר שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת (ג) הֲבִינֵנוּ, וְאוֹמֵר אַחֲרֵיהָ שָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וְצָרִיךְ לְאָמְרָהּ (ד) מֵעֲמָד, וּכְשֶׁשִּׁגִּיעַ לְבֵיתוֹ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל. (ה) * וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל (ו) הֲבִינֵנוּ (ז) בִּימוֹת (ג) הַגְּשָׁמִים, וְלֹא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב: ב [ג]הַפּוֹעֲלִים שֶׁעוֹשִׂין מְלָאכָה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת, אִם אֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר חוּץ מִסְעוּדָתָן, (ח) מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, (ט) אֲבָל אֵין יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּבָה וְאֵין נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶם. (י) וְאִם נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר, מִתְפַּלְּלִין (יא) הֲבִינֵנוּ. * [ד]וְהָאִידָנָא אֵין דָּרֶךְ לְהַקְפִּיד (ד) בְּכָךְ, וּמִסְתָּמָא אַדַּעְתָּא דְּהָכִי מַשְׂכִּירִין אוֹתָם (יב) שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: ג * [ה]הַהוֹלֵךְ בִּמְקוֹם גְּדוּדֵי (יג) חַיָּה וְלִסְטִים, מִתְפַּלֵּל צָרְכֵי עַמּוֹ מֻרְכָּבִים וְכוּ׳, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לֹא לִשְׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְלֹא לְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת. וּמִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ, [ו]וְאִם יָכוֹל לַעֲמֹד עוֹמֵד. וּכְשֶׁשִּׁגִּיעַ לִישׁוּב וְתִתְקָרֵר דַּעְתּוֹ, (יד) חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת. (וְאִם לֹא חָזַר לְהִתְפַּלֵּל, הֲרֵי כְּאִלּוּ שָׁכַח (טו) לְהִתְפַּלֵּל לְגַמְרֵי וְנִתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן ק״ח) (כן משמע בבית יוסף (ד״ה ומ״ש ופ״נ)): ד (טז) [ז]**הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, יִתְפַּלֵּל יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ (ה) (יז) לְשָׁלוֹם וְכוּ׳, (יח) וְצָרִיךְ

בְּאֹר הַיטֵב

אֵין לִדְחוֹת דִּבְרֵי הַגָּאוֹן. עַד כָּאן לְשׁוֹן דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ג). וְזֶהוּ הַיַּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵבִיא הָרַמ״א עַיִן בֵּית יוֹסֵף (שם) וּבְדַרְכֵי מֹשֶׁה (שם):

א (ו) **הַדְּחָק.** אוֹ שֶׁהַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

(ג) **שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ.** קְאֵי גַּם כֵּן אַדְּלְעֵיל כְּשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ וְיָרֵא שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ, אֲבָל בְּלָאו הָכִי מִתְפַּלֵּל מֵהַלֵּךְ אוֹ מְיֻשָּׁב. בַּ״ח (ס״ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) **הַגְּשָׁמִים.** מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר וְתֵן טַל וּמָטָר, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צָרִיךְ לוֹמַר הַבְדָּלָה: **ב** (ל) **בְּכָךְ.** וְהוּא הַדִּין שֶׁיִּלְכוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ב אות נב). וְהֵיכִי דָּנָהוּג נָהוּג. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז): **ד** (ס) **לְשָׁלוֹם.** וְאֵל יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ לֵךְ בְּשָׁלוֹם אֶלָּא לֵךְ

בְּאוּר הֲלָכָה

א * אוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִפְּנֵי רֹב טִרְדוֹתָיו אוֹ שֶׁהוּא חוֹלֶה. וְכֵהָיוֹם אֵין נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ מֵחֲמַת הַטִּרְדָּה, וְנִרְאֶה לִי הַטַּעַם לָזֶה דִּלְכְאוֹרָה קָשֶׁה עַל הַדִּין דְּשָׁלְחָן עָרוּךְ מִלְּעֵיל סִימָן ק״א סָעִיף א׳ דְּאִיתָא שָׁם דְּאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ בְּכֻלָּם יְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ עַל כָּל פָּנִים בְּאֶבְהָת, וּמִשְׁמַע דְּעַל יְדֵי זֶה מִפִּילָא מַתָּר לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה כֵּיוָן שֶׁהוּא אָנוּס שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן, אַךְ דִּיש לוֹמַר דְּכָאן דְּמִיירֵי דְּשָׁכְעָה בְּרָכוֹת יָכוֹל לְכַוֵּן לְכָךְ הִתִּירוּ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְלֹא יוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיִּכְלֹל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּקִצָּרָה וּבְכַוָּנָה, אֲבָל שָׁם מִיירֵי דְּלֹא יָכוֹל לְכַוֵּן אֲפִלּוּ אֶלּוּ הַשָּׁכְעָה בְּרָכוֹת, לְכָךְ לֹא הִתִּירוּ לוֹ לְקַצֵּר. עַל כֵּן נִיחָא דְּלֹא נָהֲגוּ הַיּוֹם בְּהֲבִינֵנוּ, שֶׁאִנּוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁאֲפִלּוּ הַשָּׁכְעָה לֹא יְכַוֵּן וּכְעִנְיָן דְּכָתַב הָרַמ״א שָׁם בְּסָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה. אִי נָמִי מִפְּנֵי שֶׁאִם בָּאנוּ לְקַצֵּר כֵּהַיּוֹם מַחֲמַת טִרְדָּה לֹא נִתְפַּלֵּל לְעוֹלָם תְּפִלָּה שְׁלֵמָה מִפְּנֵי רֹב הַטִּרְדָּה בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים:**

*** וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְכוּ׳ וְלֹא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר שֶׁמִּסְתַּפֵּק לְעִנְיַן מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אִם הַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת, יֵשׁ לוֹמַר דְּבָזֶה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב מוּטָב שֶׁיִּתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְלֹא יַזְכִּיר הַבְדָּלָה** דְּעַל כָּל פָּנִים בְּדִיעֲבַד יָצָא בְּעַלְמָא בְּלֹא הַבְדָּלָה, מַפָּה שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל כְּלָל, עַיֵּן שָׁם עוֹד:

ב * וְהָאִידָנָא וְכוּ׳ שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יב) בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ מִדְּהוּא הַדִּין כָּל נֹסַח הַתְּפִלָּה כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם. כֵּן מוּכָח מֵאֵלְיָה רַבָּה (סק״ה). **וּפְשִׁיטָא דְּיִזָּהֲרוּ לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלּוֹת בִּזְמַן הַתְּפִלָּה** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשַׁ״י בִּבְרָכוֹת ט״ז עַמּוּד א׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל קוֹרִין, וּבְעָוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ פּוֹעֲלִים שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּזֶה שֶׁמַּאֲחֲרִין זְמַן תְּפִלָּה עַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מַמָּשׁ:

ג * הַהוֹלֵךְ בִּמְקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה וְלִסְטִים וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג). **וְכֵן מִתְפַּלֵּל** תְּפִלָּה שֶׁל שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת וְאֵין צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּהֶם כְּלָל, וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד). **וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל** וְתֵן טַל וּמָטָר וְתֵן טַל וּמָטָר בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צָרִיךְ לוֹמַר הַבְדָּלָה, וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְכַלְּכֵם בִּבְרָכַת הֲבִינֵנוּ גַּם כֵּן אֵינוֹ רַשַּׁאי, וְהַטַּעַם עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש וחזרן) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א) שֶׁמְּסִתַּפֵּק לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם הִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ בְּאֶלּוּ הַיָּמִים וְכָלַל בְּתוֹכָן אַפְשָׁר דְּלֹא יָצָא, דְּעֲבַר עַל תַּקָּנַת חֲזַ״ל. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה ואינו) בַּמֶּה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: (ו) **הֲבִינֵנוּ.** עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל כד סל״א) שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא הֲבִינֵנוּ אָסוּר, אֲבָל לְקַצֵּר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וּלְכָלֵל בְּתוֹכָם שְׁאֵלָה וְהַבְדָּלָה [וְהַנַּ״מ עַיֵּן שָׁם בְּכָלַל כ״ד], מֵתָּר אִם הוּא חוֹלֶה אוֹ שַׁעַת הַדְּחָק גָּדוֹל: (ז) **בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים.** אֲבָל מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאִם הִפְסִיקוּהוּ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ק״ד סָעִיף ה׳ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: **ב** (ח) **מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** (ה) שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם, (ו) שֶׁאֵין הַבַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד בְּעִכּוּבָן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר: (ט) **אֲבָל אֵין וְכוּ׳.** (ו) שֶׁזֶּהוּ עִכּוּב גָּדוֹל וּמַקְפִּיד: (י) **וְאִם נוֹתֵן וְכוּ׳.** (מ) כִּי אָז מַקְפִּיד הַבַּעַל הַבַּיִת אִם יִתְעַכְּבוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְהוּא עִכּוּב גָּדוֹל לְהוּ לְפוֹעֲלִים כְּשָׁעַת הַדְּחָק וְכַנַ״ל: (יא) **הֲבִינֵנוּ.** (ט) וְהֵינוּ דַּוְקָא בִּימוֹת הַחַמָּה וְכַנַ״ל בְּסָעִיף א׳: (יב) **שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** וְהוּא הַדִּין כָּל נֶפֶשׁ הַתְּפִלָּה כְּשְׁאָר כָּל אָדָם. וְכָתַב הַלֶּחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ב אות נב) דְּהוּא הַדִּין שֶׁמְּתָרִים לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) דְּזֶה דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי בָּתִּים לְהַקְפִּיד בְּכָךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּבָה כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ז). וּבְפְרִי חָדָשׁ אִיתָא דְּהָאִידָנָא יוֹרְדִין גַּם כֵּן לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין לְהַחְמִיר אִם עַל יְדֵי זֶה לֹא יִתְאַחֵר הַזְּמַן יוֹתֵר: ג (יג) **חַיָּה וְלִסְטִים וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְפִי שֶׁאִם אֵינוֹ מְיֻשָּׁב דַּעְתּוֹ כְּלָל, וְלִבּוֹ פָּטְרוּהוּ אָז מִלְּהִתְפַּלֵּל אֲפִלּוּ תְּפִלַּת הֲבִינֵנוּ: (יד) **חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל.** הֵינוּ אִם לֹא עָבַר עֲדַיִן זְמַנָּהּ: (טו) **לְהִתְפַּלֵּל לְגַמְרֵי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה קִצָּרָה כְּמַאן דְּלִיתָא דְּמִיָּא לְעִנְיַן עֶצֶם מִצְוַת תְּפִלָּה, וְחַיָּב לְהַשְׁלִימָהּ בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ק״ח (ס״א). (י) וְהֵינוּ דַּוְקָא אִם מַה שֶּׁלֹּא חָזַר וְהִתְפַּלֵּל הָיָה בִּשְׁגָגָה, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹ מֵחֲמַת שִׁכְחָה אוֹ שֶׁהָלְכָה הַזְּמַן בַּדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּבוֹאוֹ לְבֵיתוֹ, אֲבָל אִם בְּמֵזִיד לֹא הִתְפַּלֵּל הֲרֵי הוּא מְעִוַּת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן. (יא) וְאִם עָבַר זְמַן שְׁנֵי תְּפִלּוֹת בַּדֶּרֶךְ וְהֶצְרֵךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה, אֵין תַּשְׁלוּמִין לִתְפִלָּה רִאשׁוֹנָה: **ד** (טז) **הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ.** סָעִיף זֶה מֵירֵי אֲפִלּוּ (יג) אַחַר שֶׁכִּבֵּר הִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: (יז) **לְשָׁלוֹם.** הַנִּפְטָר (יג) מֵחֲבֵרוֹ אַל יֹאמַר לוֹ לֵךְ בְּשָׁלוֹם אֶלָּא לֵךְ בְּשָׁלוֹם, וּכְשֶׁנִּפְטָר מִן הַמֵּת יֹאמַר בְּשָׁלוֹם וְלֹא לְשָׁלוֹם. וְהַטַּעַם עַיֵּן סוֹף בְּרָכוֹת בְּעֵין יַעֲקֹב בְּהַכּוֹתֵב (ד״ה ראוי לכתוב) וּבְמַהֲרַ״שׁ (ד״ה אל יאמר): (יח) **וְצָרִיךְ.** (ל) וּבְדִיעֲבַד יָצָא אֲפִלּוּ אִם אָמַר כָּל הַנֶּפֶשׁ בִּלְשׁוֹן יָחִיד:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְיֹאמַר כָּל (כו) הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַכָּתָר אוֹ נַעֲרִיצְךָ שֶׁאוֹמֵר הַשַּׁלִּיחַ צִבּוּר בְּמוּסָף, וְזֶה מִקְרֵי עִנְיָן אֶחָד, כִּי הָעִקָּר בְּקִדֻּשָּׁה הוּא קְדוּשׁ קָדוּשׁ קָדוּשׁ, וְהַן שְׁרִין לְעוֹלָם:

א (א) **בְּשָׁעַת הַדְּחָק וְכוּ׳.** אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַדְּחָק, אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא (כט.) דְּאַבַּיֵי לֵיט אַמַּאן דְּמִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ, וּמִכָּל מָקוֹם (ג) בְּדִיעֲבַד יָצָא וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, וְהָאלְיָה רַבָּה (סק״א) מַחְמִיר אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד. וְכָתְבוּ (ג) הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם רוֹאֶה שֶׁהַזְּמַן תְּפִלָּה עוֹבֶרֶת אִם יִתְפַּלֵּל אֲרֻכָּה, מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה לְהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ, וְהֵינוּ בִּימוֹת הַחַמָּה: **(ב) וְיָרֵא שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ.** (ג) קְאֵי גַּם כֵּן אַדְּלְעֵיל כְּשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ וְיָרֵא שֶׁיַּפְסִיקוּהוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, דְּאִי לָאו הָכִי אֲפִלּוּ בַּדֶּרֶךְ טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּתְפַּלֵּל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת בַּהֲלִיכָה אוֹ בִּישִׁיבָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן צ״ד (ס״ד) מִלְּהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ בַּעֲמִידָה, וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): **(ג) הֲבִינֵנוּ.** שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת, וְעַיֵּן בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ותפלת) אֶת נָסְחָהּ וּפֵרוּשָׁהּ: **(ד) מֵעֲמָד.** שֶׁהִיא בִּמְקוֹם תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּשָׁעַת הַדְּחָק, כֵּיוָן שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כֻּלָּן. וְהָעֲדִיפוּ כֹּחַ תְּפִלָּה זוֹ לְעִנְיָן זֶה יוֹתֵר מִשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁמֻּתָּר לְהִתְפַּלֵּל בְּמִהֲלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, (ד) מִשּׁוּם דְּאִם יִצְטָרֵךְ לַעֲמֹד יִהְיֶה טָרוּד וְלֹא יוּכַל לְכַוֵּן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דְּקָצָרָה הִיא לֹא יִטָּרֵד עַל יְדֵי עֲמִידָתוֹ. וְאִם עָבַר וְהִתְפַּלֵּל בִּמְיֻשָּׁב, נִשְׁאַר הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג) בְּסָפֵק דְּאָפְשָׁר דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל בְּמַעֲמָד כְּשֶׁבָּא לְבֵיתוֹ: **(ה) וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְכוּ׳.** מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר וְתֵן טַל וּמָטָר בִּבְרַכַת הַשָּׁנִים, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צָרִיךְ לוֹמַר הַבְדָּלָה, וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְכַלְּכֵם בִּבְרַכַת הֲבִינֵנוּ גַּם כֵּן אֵינוֹ רַשַּׁאי, וְהַטַּעַם עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש וחזרן) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א) שֶׁמְּסִתַּפֵּק לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם הִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ בְּאֵלּוּ הַיָּמִים וְכָלַל בְּתוֹכָן אַפְשָׁר דְּלֹא יָצָא, דְּעָבַר עַל תַּקָּנַת חֲזַ״ל. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה ואינו) בַּמֶּה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: **(ו) הֲבִינֵנוּ.** עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל כד סל״א) שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא הֲבִינֵנוּ אָסוּר, אֲבָל לְקַצֵּר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וּלְכָלֵל בְּתוֹכָם שְׁאֵלָה וְהַבְדָּלָה [וְהַנַּ״מ עַיֵּן שָׁם בְּכָלַל כ״ד], מֻתָּר אִם הוּא חוֹלֶה אוֹ שַׁעַת הַדְּחָק גָּדוֹל: **(ז) בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים.** אֲבָל מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאִם הִפְסִיקוּהוּ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ק״ד סָעִיף ה׳ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: **ב** (ח) **מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** (ה) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם כְּשְׁאָר כָּל אָדָם, (ו) שֶׁאֵין הַבַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד בְּעִכּוּבָן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר: **(ט) אֲבָל אֵין וְכוּ׳.** (ו) שֶׁזֶּהוּ עִכּוּב גָּדוֹל וּמַקְפִּיד: **(י) וְאִם נוֹתֵן וְכוּ׳.** (מ) כִּי אָז מַקְפִּיד הַבַּעַל הַבַּיִת אִם יִתְעַכְּבוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְהוּא עִכּוּב גָּדוֹל לְהוּ לְפוֹעֲלִים כְּשָׁעַת הַדְּחָק וְכַנַ״ל: **(יא) הֲבִינֵנוּ.** (ט) וְהֵינוּ דַּוְקָא בִּימוֹת הַחַמָּה וְכַנַ״ל בְּסָעִיף א׳: **(יב) שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** וְהוּא הַדִּין כָּל נֶפֶשׁ הַתְּפִלָּה כְּשְׁאָר כָּל אָדָם. וְכָתַב הַלֶּחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ב אות נב) דְּהוּא הַדִּין שֶׁמְּתָרִים לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) דְּזֶה דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי בָּתִּים לְהַקְפִּיד בְּכָךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּבָה כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ז). וּבְפְרִי חָדָשׁ אִיתָא דְּהָאִידָנָא יוֹרְדִין גַּם כֵּן לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין לְהַחְמִיר אִם עַל יְדֵי זֶה לֹא יִתְאַחֵר הַזְּמַן יוֹתֵר: **ג** (יג) **חַיָּה וְלִסְטִים וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְפִי שֶׁאִם אֵינוֹ מְיֻשָּׁב דַּעְתּוֹ כְּלָל, וְלִבּוֹ פָּטְרוּהוּ אָז מִלְּהִתְפַּלֵּל אֲפִלּוּ תְּפִלַּת הֲבִינֵנוּ: **(יד) חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל.** הֵינוּ אִם לֹא עָבַר עֲדַיִן זְמַנָּהּ: **(טו) לְהִתְפַּלֵּל לְגַמְרֵי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה קִצָּרָה כְּמַאן דְּלֵיתָא דְּמִיָּא לְעִנְיַן עֶצֶם מִצְוַת תְּפִלָּה, וְחַיָּב לְהַשְׁלִימָהּ בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ק״ח (ס״א). (י) וְהֵינוּ דַּוְקָא אִם מַה שֶּׁלֹּא חָזַר וְהִתְפַּלֵּל הָיָה בִּשְׁגָגָה, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹ מֵחֲמַת שִׁכְחָה אוֹ שֶׁהָלְכָה הַזְּמַן בַּדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּבוֹאוֹ לְבֵיתוֹ, אֲבָל אִם בְּמֵזִיד לֹא הִתְפַּלֵּל הֲרֵי הוּא מְעִוַּת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן. (יא) וְאִם עָבַר זְמַן שְׁנֵי תְּפִלּוֹת בַּדֶּרֶךְ וְהֶצְרֵךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה, אֵין תַּשְׁלוּמִין לִתְפִלָּה רִאשׁוֹנָה: **ד** (טז) **הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ.** סָעִיף זֶה מֵירֵי אֲפִלּוּ (יג) אַחַר שֶׁכִּבֵּר הִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: (יז) **לְשָׁלוֹם.** הַנִּפְטָר (יג) מֵחֲבֵרוֹ אַל יֹאמַר לוֹ לֵךְ בְּשָׁלוֹם אֶלָּא לֵךְ בְּשָׁלוֹם, וּכְשֶׁנִּפְטָר מִן הַמֵּת יֹאמַר בְּשָׁלוֹם וְלֹא לְשָׁלוֹם. וְהַטַּעַם עַיֵּן סוֹף בְּרָכוֹת בְּעֵין יַעֲקֹב בְּהַכּוֹתֵב (ד״ה ראוי לכתוב) וּבְמַהֲרַ״שׁ (ד״ה אל יאמר): (יח) **וְצָרִיךְ.** (ל) וּבְדִיעֲבַד יָצָא אֲפִלּוּ אִם אָמַר כָּל הַנֶּפֶשׁ בִּלְשׁוֹן יָחִיד:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) כֵּן מַשְׁמַע מַחַיֵּי אָדָם (כלל יט ס״ח), אַחַר כָּךְ מָצָאתִי כֵּן בְּפְרִישָׁה (סק״ה): **א** (ן) עוֹלַת תָּמִיד (סק״א) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״א): (ס) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (נ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ל) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **ב** (ס) רא״ש בְּבְרָכוֹת ט״ז עַמּוּד א׳ (פ״ב סי׳ יד): (ן) (ז) (ם) הַכֹּל בְּלִבּוּשׁ: (ע) דְּאִי לָאו הָכִי לֹא הָוֵי לֵיהּ לְהַמְחַבֵּר לְסָתֵם [פְּרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א)]: **ג** (י) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ה) וּפְשׁוּט: (עא) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש ואינו): **ד** (יב) אוֹר זָרוֹעַ (ח״א סי׳ מח): (יג) בְּרָכוֹת ס״ד (ע״א): (יד) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah